58. Bratislavské hudobné slávnosti

BHS

Ľudovít Hološka: Violončelistka

3. 10. 2023 19.30

Hlavný usporiadateľ BHS

slovenská filharmónia

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

BHS člen Európskej asociácie festivalov

efa

Generálny partner BHS

SPP

www.filharmonia.sk

WWW.FILHARMONIA.SK

58. Bratislavské hudobné slávnosti

22. 9. – 8. 10. 2023

58. ročník

BRATISLAVA MUSIC FESTIVAL
MUSIKFESTSPIELE BRATISLAVA
FÊTES DE MUSIQUE DE BRATISLAVA
FESTIVAL DE MÚSICA DE BRATISLAVA

Hlavný usporiadateľ BHS
Slovenská filharmónia

slovenská filharmónia

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

z poverenia a s príspevkom
Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

Záštitu nad 58. ročníkom BHS prevzala pani Silvia Hroncová, ministerka kultúry SR.

Mgr. art. Marián Turner
generálny riaditeľ Slovenskej filharmónie

Manažment BHS

PhDr. Izabela Pažítková
hlavná manažérka

PhDr. Mária Hlavačková
manažérka

Adresa

Slovenská filharmónia
Manažment BHS
Medená 3
816 01 Bratislava
Slovenská republika
Tel.: +421 2 20 475 201/246

www.bhsfestival.sk

BHS – člen Európskej asociácie festivalov

European Festivals Association
Association Européenne des Festivals
Europäische Festival-Vereinigung

Festivalový výbor BHS

prof. Peter Mikuláš
koncertný umelec
predseda Festivalového výboru BHS

Mgr. Juraj Bubnáš, PhD.
dramaturg Slovenskej filharmónie

prof. Marian Lapšanský
koncertný umelec

PhDr. Ivan Marton
muzikológ

PhDr. Izabela Pažítková
hlavná manažérka BHS

doc. Marek Piaček
hudobný skladateľ

prof. Jozef Podhoranský
koncertný umelec

Galavečer piesní a operných árií

Piotr Beczała, spev
Sarah Tysman, klavír

Mieczysław Karłowicz (1876 – 1909)
Piesne (výber)
Zawód / Sklamanie, op. 1 č. 4
Rdzawe liście / Hrdzavé listy
Idzie na pola / Sadá na polia, op. 3 č. 3
Zasmuconej / Zarmútenej, op. 1 č. 3
Mów do mnie jeszcze / Hovor so mnou ešte, op. 3 č. 1
Najpiękniejsze piosnki / Najkrajšie piesne, op. 4
Pamiętam ciche, jasne, złote dnie /
Pamätám na tiché, jasné, zlaté dni, op. 1 č. 5

Stanisław Moniuszko (1819 – 1872)
Cisza dokoła / Navôkol ticho
ária Stefana z 3. dejstva opery **Straszny Dwór,** ISM 50

Antonín Dvořák (1841 – 1904)
Cigánské melodie, op. 55 (výber)
Když mne stará matka
Struna naladěna
Široké rukávy
Dejte klec jestřábu
Vidino divná, přesladká
ária Princa z 1. dejstva opery **Rusalka,** op. 114

***

Piotr Iljič Čajkovskij (1840 – 1893)
Piesne (výber)
Net, toľko tot / Nie, len ten, kto poznal, op. 6 č. 6
Otčego? / Prečo, op. 6 č. 5
Sreď šumnogo bala / Počas hlučného bálu, op. 38 č. 3
To bylo ranneju vesnoj / Skoro na jar to bolo, op. 38 č. 2
Chotel by v jedinoje slovo / Chcel by som do jediného slova, op. 28
Nam zvjozdy krotkie sijali / Krotké hviezdy na nás žiarili, op. 60 č. 12
Deň li carit? / Či vládne deň?, op. 47 č. 6
Kuda, kuda, kuda vy udalilis / Kam, kam ste sa vzdialili
ária Lenského z 2. dejstva opery **Eugen Onegin,** op. 24

Sergej Rachmaninov (1873 – 1943)
Piesne (výber)
Son / Sen, op. 8 č. 5
Sireň / Orgován, op. 21 č. 5
Ne poj, krasavica / Nespievaj krásavica, op. 4 č. 4
Vesennije vody / Jarné vody, op. 14 č. 11

Realizáciu koncertu prevzala Slovenská filharmónia/BHS od agentúry KAPOS

KAPOS concerts

Mieczysław Karłowicz

Zawód
(Kazimierz Przerwa-Tetmajer)

Wykołysałem cię wśród fal
mych snów, jak limbę
gdzieś nadwodną,
śniłem cię cichą i pogodną
ach, jak mi żal, jak żal...

Na zieloności sennych hal,
gdzie wietr błękitne mgły
rozpina,
byłas mi, dziewczę, tak
jedyna
ach, jak mi żal, jak mi żal...

Wkoło szumiały smreki
w dal
jakimś modleniem cichym,
wiecznym
byłaś mi tam czymś tak
słonecznym
ach, jak mi żal, jak żal..

Sklamanie
(voľný preklad Stela Kubeková)

Vykresal som ťa vo vlnách
mojich snov, sťa limbu
kdesi nad vodou,
o tichej a príjemnej snil som
ach, ťažko mi, ťažko mi...

Na ospalých lúkach zelených,
kde vietor belasé rozvieva
hmly,
bolos' mi, dievča, tou
jedinou,
ach, ťažko mi, ťažko mi...

Navôkol šumeli smreky
v diali
akousi tichou, večnou
modlitbou
bolas' mi vidinou slnečnou
ach, ťažko mi, ťažko mi...

Rdzawe liście

Rdzawe liście strząsa
z drzew
Wiatr jesienny i gna precz,
Poniesione w chłodną dal
Nie powrócą nigdy wstecz.

Żaden z liści więcej już
Nie odrośnie na swym pniu,
Poniesiony w chłodną dal
Nie powróci nigdy tu.

Nie powrócą nigdy tu,
W moje serce, do mej krwi,
Te marzenia, które czas
I poznanie wzięły mi.

Hrdzavé listy

Hrdzavé listy striasa
zo stromov
jesenný vietor a uháňa preč,
odviate v studenú diaľ
nikdy nevrátia sa späť.

A list nikdy viac
nevyrastie na svojom pni
odviaty v studenú diaľ
nikdy späť sa nevráti.

Nikdy späť sa nevrátia,
do môjho srdca, do mojej krvi,
tie sny, ktoré čas
a poznanie vzali mi.

Idzie na pola, idzie na bory

Idzie na pola, idzie na bory,
Na łąki i na sady,
Na sine wody, na śnieżne góry,
Na miesiąc idzie blady.

Idzie w niezmierną otchłań wszechświata,
Skąd pył dróg mlecznych prószy,
Idzie błękitna, cicha, skrzydlata —
Muzyka mojej duszy.

Zasmuconej

Chylisz główkę na pierś białą,
Łza w oczętach drży.
Co się tobie, dziewczę, stało?
Skąd te duże łzy?

Może w chwilach uprzytomnień
Znikłych serca mar
Czujesz rozkosz dawnych wspomnień,
Dawnych marzeń czar?

Może ciebie róże smucą,
Że uwiędły już?...
Wróci Wiosna, kwiaty wrócą,
Wróci chwila róż!

I przyleci znów motyli
Różnobarwny tłum.
Brzoza długi warkocz schyli,
W szmer uderzy, w szum.

Ze snu ziemia się ocuci,
Ciepły spadnie deszcz.
W wonnych gajach pieśń zanuci
Słowik, bard i wieszcz.

Sadá na polia, sadá na bory

Sadá na polia, sadá na bory,
na lúky a na sady,
na modravé vody, na belavé hory,
na mesiac sadá bledý.

Sadá na nekonečnú priepasť všesveta,
odkiaľ padá prach mliečnych dráh,
sadá okrídlená, tichá, blankytná —
hudba mojej duše.

Zarmútenej

Skláňaš hlávku na prsia biele,
slza v oku leskne sa.
Čo sa stalo, dievča, tebe?
Zač tie tvoje slziská?

Možno keď sa pripomenie
pár starých srdca chmár
cítiš ako vpred ťa ženie,
radostný prúd dávnych žiar?

Možno teba ruže rmútia,
že povädli zas?...
Vráti sa Jar i kvety sa vrátia,
vráti sa aj ruží čas!

A priletí znova motýlí
kŕdeľ prefarebný.
Breza vrkoč dlhý schýli
a v šum, v šelest uderí.

Zo spánku sa zem preberie,
teplý spadne dážď.
V hájoch temných pieseň zapeje
slávik, poeta a bard.

Wszystko będzie drogie, nowe,
W radość przejdzie żal.
Wrócą noce księżycowe,
Zabrzmi koncert fal.

Všetko bude vzácne, nové,
na radosť sa zmení žiaľ.
Navrátia sa noci mesačné,
zaznie koncert riav.

Chyba — serce niespokojne
Tajną burzą wre,
Toczy wielką uczuć wojnę,
Wzlecieć do gwiazd chce.

Azda – srdce nepokojné
tajnou búrkou vrie,
rve sa vo veľkej citov vojne,
letieť k hviezdam chce.

Wtedy kwiatom brak koloru,
Tracą urok kras.
Smutnie spływa cień wieczoru
Z marzeniami wraz.

Vtedy kvetom chýba farba,
tratia čaro svojich krás.
Smutne sadá tieň večera
i so snami v jeden raz.

Bo uczuciem nie zawładną,
Sercu serca brak.
Nie przeczują nic, nie zgadną:
Róża — motyl — ptak!

Bo pocitom nerozkážu,
srdcu srdce chýba.
Nič netušia, neuhádnu:
Ruža – motýľ – vták!

Mów do mnie jeszcze

Mów do mnie jeszcze,
z oddali, z oddali,
Glos twój mi płynie
na powietrznej fali.
Jak kwiatem, każdym
słowem twym się pieszczę,
Mów do mnie jeszcze…

Mów do mnie jeszcze, te
płynące ku mnie słowa
Są jakby modlitwa przy
trumnie.
I w sercu śmierci wywołują
dreszcze,
Mów do mnie jeszcze…

Hovor so mnou ešte

Hovor so mnou ešte,
z diale, z diale,
hlas tvoj sa ku mne nesie
vo vetra vlne.
Ani kvetom, každým
slovom tvojím sa kochám,
hovor so mnou ešte…

Hovor so mnou ešte, tie
slová, čo nesú sa ku mne,
sú sťa modlitba
pri truhle.
A rozochvejú smrti
srdce,
hovor so mnou ešte…

Najpiękniejsze piosenki
(Adam Asnyk)

Najpiękniejszych moich
piosnek
Nauczyła mnie dzieweczka,
Mistrzem bowiem były dla
mnie

Najkrajšie piesne

Najkrajšie moje piesne
naučila ma dievčina,
majstrom vtedy boli pre
mňa

Harmonijne jej usteczka.
Te usteczka brzmiały zawsze
Jakąś piosnką świeżą, nową,
Każdy uśmiech był melodią,
Śpiewem każde słowo.
Wszystko, o czym serce śniło,
Wszystko, o czym nawet nie śni,
Odbijało się w jej oczach
I płynęło w słodkiej pieśni.
Więc mnie zawsze przy jej boku,
Wpatrzonego w jej oblicze,
Kołysały śpiewne mary
Czarodziejskich brzmień słodycze.
Czegom uchem nie dosłyszał,
Czegom wzrokiem nie doczytał,
Tom z usteczek koralowych
Sam ustami swymi chwytał

ľúbezné jej ústočká.
Z tých ústočiek vždycky znela
dáka pieseň jará, nová,
každý úsmev sťa melódia,
sťa spev každé slovo.
Všetko, o čom srdce snilo,
všetko, o čom ani nesní,
odrážalo sa v jej očiach
a znelo v sladkej piesni.
Tak ma vždycky po jej boku,
s očami uprenými na jej tvár,
kolísali sny omamné
Čarodejné zvuky krásne.
Čo som uchom nezapočul,
čo som okom neprečítal,
to z ústočiek koralových
sám ústami som chytal.

Pamiętam ciche, jasne, złote dnie
(Kazimierz Przerwa-Tetmajer)

Pamiętam ciche, jasne, złote dnie,
Co mie się dzisiaj cudnym zdają snem,
Bo był otwarty raj także i mnie,
W dzieciństwie mem.

I czasem myślę, żem ja tylko spał,
Że całe życie moje było snem –
Zbudzę się, raj ten odnajdę com miał
W dzieciństwie mem...

Vzpomínám tichých, jasných, zlatých dnů
(prebásnil František Kvapil)

Vzpomínám tichých, jasných, zlatých dnů,
jež kouzelným teď zdají se mi snem,
v nichž ráj kvet pro mne, kam jen dohlédnu,
kdys – v dětství mém.

A mnohdy myslím, že jsem pouze spal,
že celý život můj byl jenom snem –
až vzbudím se, ráj najdu, jenž mi vzplál
kdys – v dětství mém...

Cisza dokoła
Stanisław Moniuszko

Cisza dokoła, noc jasna,
czyste niebo,
Księżyc płynie swobodnie
po przestrzeni bez chmur.
Tajemnych uczuć niepojęta
władza,
Odbiera sen, tęsknotę
naprowadza,
Serca marzenie staje się
potrzebą.
Tak... tak... to straszny,
bardzo straszny dwór!

Prawdę mówił Maciej stary,
Są tu strachy, są tu czary...
Ten niepokój nieustanny
Myśl o wzroku pięknej
Hanny,
Mówią jasno w chwili tej,
Że czarami oczy jej...
Tak... niezawodnie... bo
wszedłszy pod ten dach,
Tylko mi tych oczu strach...
po chwili
Nie, nie! Nie myślmy
o tym... baczność mości
Stefanie...
Wszak się przyrzekło żyć
w bezżennym stanie!

Zegar bije północ.
Cóż to jest?
Maciej mówił, że od lat
tysiąca,
Chyba dusza wracająca
Spoza grobu, dla pokuty
Wprowadza w obrót ten
zegar popsuty.
Zegar skończywszy bić gra
poloneza.
Przestał bić, a teraz gra.

Navôkol ticho
(voľný preklad Stela Kubeková)

Navôkol ticho, noc jasná,
čisté nebo,
mesiac len tak visí na nebi
bez oblakov.
Tajomných pocitov moc
ohromná,
vezme spánok, smútok
privolá,
srdca túžba mení sa
na potrebu.
Tak.. tak... to príšerný, ozaj
príšerný dvor!

Pravdu vravel Matej starý,
sú tu tiene, sú tu čary...
Ten nepokoj neprestajný
k tomu pohľad krásnej
Hany,
vravia jasno v chvíli tej,
že čarovné sú oči jej...
Tak... neochvejne... keď
stúpil som za ten prah,
z týchto očí mám len strach...
po chvíli
Nie, nie! Nemyslime na to...
pozor pane
Stefan...
Predsa sľúbili ste ostať
sám!

Odbila polnoc.
Čože to?
Matej vravel, že už liet
tisíce,
azda duše navrátivšie
spoza hrobu, pre pokánie,
ten zvon zopsutý sa
rozkýve.
Odbije a zaznie
polonéza.
Prestal biť a teraz hrá.

Boże mój! Melodia ta,
O, jakież chwile przypomina!
Niegdyś mój ojciec, w rodzinnym kole naszem
Mnie lub Zbigniewa, starszego syna,
Ucząc drewnianym władać pałaszem,
Tak często nucił ten sarmacki śpiew!

Bože môj! Tá melódia,
ó, aké chvíle pripomína!
Keď môj otec, v rodinnom kruhu našom
mňa či Zbigneva, staršieho syna,
učil dreveným narábať mečom,
Vtedy často nôtil ten sarmatský spev!

Słyszę te piosnkę
Z dziecięcych wspomnień echem,
Jak płynie z piersi ojca
Do niebiańskich stref!
Widzę, jak matka
Z anielskim swym uśmiechem
Strzeże synów,
Swoich synów
Igrających w cieniu drzew.

Počujem tú pieseň
z ozvien detských spomienok,
jak sa derie z otca hrude
do nebeských diaľok!
Vidím, ako matka
s anjelským úsmevom
stráži synov,
svojich synov
hrajúcich sa v tieni stromov.

O matko! matko miła!
Gdyś nas osierociła,
Po twym zgonie
W ojca łonie,
Skonał ten serdeczny śpiew!
Słyszę jak rodzic
Tę pieśń swobodnie nuci,
Gdy za najświętszą sprawę
Spieszy oddać krew...
Widzę jak matka
Niepewna czy on wróci,
Wzywa Boga,
Prosi Boga,
By łagodził wojny gniew!
O matko! matko miła!
Gdyś nas osierociła,
Po twym zgonie
W ojca łonie,
Skonał ten serdeczny śpiew

Ó matko! matko milá!
Keďs' nás opustila,
po tvojej smrti
v otca hrudi,
utíchol ten srdečný spev!
Počujem ako rodič
tú pieseň zoširoka spieva,
keď sa za najsvätejšiu vec
náhli preliať krv...
Vidím ako matka
neistá či sa on vráti,
žiada Boha,
prosí Boha,
aby zmiernil vojny hnev!
Ó matko! matko milá!
Keďs' nás opustila,
po tvojej smrti
v otca hrudi,
utíchol ten srdečný spev!

Antonín Dvořák

Cigánské melodie
(Adolf Heyduk)

Když mne stará matka
Když mne stará matka
zpívat učívala,
podivno, že často, často
slzívala.
A ted' také pláčem snědé
líce mučím,
když cigánské děti hrát
a zpívat učím!

Struna naladěna
Struna naladěna, hochu,
toč se v kole,
dnes, snad dnes převysoko,
zejtra, zejtra, zejtra zase
dole!
Pozejtří u Nilu
za posvátným stolem;
struna již, struna naladěna,
hochu, toč, hochu, toč se
kolem!

Široké rukávy
Široké rukávy a široké gatě
volnější cigánu nežli
dolman v zlatě.
Dolman a to zlato bujná
prsa svírá;
pod ním volná píseň
násilně umírá.
A kdo raduješ se, tvá kdy
píseň v květě,
přej si, aby zašlo zlato
v celém světě!

Dejte klec jestřábu
Dejte klec jestřábu ze zlata
ryzého;
nezmění on za ni hnízda
trněného.
Komoni bujnému, jenž se
pustou žene,
zřídka kdy připnete uzdy
a třemene.
A tak i cigánu příroda cos
dala:
k volnosti ho věčným
poutem, k volnosti ho
upoutala.

Vidino divná, přesladká
(Jaroslav Kvapil)

Vidino divná, přesladká,
jsi-li ty člověk, nebo
pohádka?
Přišla jsi chránit vzácné
zvěři,
kterou jsem zahléď v lesa
šeři?
Přišla-lis prosit za ni,
sestřičko bílých laní?
A nebo sama, jak vstříc mi
jdeš,
kořistí lovcovou býti chceš?
Svírá ti ústa tajemství,
či navždy jazyk tvůj ztich´?
Němá-li ústa tvá, Bůh to ví,
vylíbám odpověď s nich!
Odpověď záhadám,
jež mne sem lákaly,
jež mne sem volaly,
přes trní, přes skály,
abych tu konečně v blažený
dnešní den,
dítě, tvým pohledem náhle
byl okouzlen.
Co v srdci tvém je ukryto,
máš-li mne ráda, zjev mi to!

Piotr Iľjič Čajkovskij

Net, toľko tot, kto znal
(Johann Wolfgang Goethe/
Lev Alexandrovič Mej)

Net, toľko tot, kto znal
Svidanja žaždu,
Pojmjet, kak ja stradal
I kak ja straždu!
Gľažu ja vdaľ, net sil!
Tusknejet oko!
Ach, kto meňa ľubil
I znal, daleko!..
Ach, toľko tot, kto znal
Svidanja žaždu,
Pojmjet, kak ja stradal
I kak ja straždu!
Vsja gruď gorit! Kto znal
Svidanja žaždu,
Pojmjet, kak ja stradal
I kak ja straždu!...

Nie, len ten, kto poznal
(voľný preklad Michal
Vincent)

Nie, len ten, kto poznal
Túžbu po stretnutí,
Pochopí, ako som trpel
A ako trpím!
V diaľ hľadím a nemám síl!
Oko mi slzí!
Ach, ďaleko je ten, kto ma
poznal a kto ma ľúbil!...
Ach, len ten, kto poznal
Túžbu po stretnutí,
Pochopí, ako som trpel
A ako trpím!
Horí mi hruď celá! Kto poznal
Túžbu po stretnutí,
Pochopí, ako som trpel
A ako trpím!...

Otčego?
(Heinrich Heine/
Lev Alexandrovič Mej)

Otčego poblednela vesnoj
Pyšnocvetnaja roza sama?
Otčego pod zeljonoj travoj
Golubaja fijalka nema?

Otčego tak pečaľno zvučit
Pesňa ptičky, nesjas
v nebesa?
Otčego nad lugami visit
Pogrebaľnym pokrovom rosa?

Otčego v nebe solnce s utra
Cholodno i temno, kak zimoj?
Otčego i zemľa vsja syra
I ugrjumej mogily samoj

Otčego ja i sam vsjo
grustnej
I boleznennej deň oto dňa?
Otčego, o, skaži mne skorej,
Ty, pokinuv, zabyla meňa?

Prečo?

Prečo na jar pobledla
Ruža taká farieb plná?
Prečo v tráve zelenej
Belasá fialka onemela?

Prečo tak smutne znie
Vtáčí spev, nesúci sa
do nebies?
Prečo nad lúkami padá
Rosy krytie pohrebné?

Prečo je zrána slnko na nebi
Chladné a temné, ako v zime?
Prečo je aj zem celá surová
A mračí sa ako hrob samotný?

Prečo som aj ja stále
smutnejší
A chorľavejší deň po dni?
Prečo, ó, čím skôr povedz mi,
Opustila si ma a na mňa
zabudla si?

Sreď šumnogo bala
(Alexej Tolstoj)

Sreď šumnogo bala, slučajno,
V trevoge mirskoj suety,
Tebja ja uvidel, no tajna
Tvoji pokryvala čerty.
Liš oči pečaľno gľadeli,
A golos tak divno zvučal,
Kak zvon otdalennoj svireli,
Kak morja igrajuščij val.
Mne stan tvoj ponravilsja tonkij
I ves tvoj zadumčivyj vid;
A smech tvoj, i grustnyj i zvonkij,
S tech por v mojem serdce zvučit.
V časy odinokije noči
Ľubľu ja, ustalyj prileč
Ja vižu pečaľnyje oči,
Ja slyšu vesjoluju reč;
I grustno ja tak zasypaju,
I v grezach nevedomych spľu...
Ľubľu li tebja – ja ne znaju,
No kažetsja mne, čto ľubľu!

Počas hlučného bálu

Počas hlučného bálu, náhodou,
Znepokojený sveta zhonom,
Zbadal som ťa, ale tvoje črty
Zakrývalo tajomstvo.
Smutne hľadeli oči len,
A hlas tak zvláštne znel,
Ako ozvena píšťaly vzdialenej,
Ako hravé morské vlnenie.
Zapáčil sa mi tvoj štíhly driek
A celý tvoj zamyslený vzhľad;
Ale tvoj smiech, aj smutný, aj zvonivý
Odvtedy v srdci mi znie.
Počas nočných osamelých hodín
Rád sa unavený zložím,
Smutné oči vidím,
Počujem veselú reč;
A tak smutne zaspávam,
A v tajomných snoch spím...
Neviem, či ťa ľúbim,
Ale zdá sa mi, že ľúbim!

To bylo ranneju vesnoj
(Alexej Tolstoj)

To bylo ranneju vesnoj, trava jedva vschodila,
Ručji tekli, ne paril znoj, i zeleň rošč skvozila;
Truba pastušja poutru ješčo ne pela zvonko,
I v zavitkach ješčo v boru byl paporotnik tonkij.
To bylo ranneju vesnoj, v teni bepjoz to bylo.
Kogda s ulybkoj predo mnoj ty oči opustila.
To na ľubov moju v otvet ty opustila veždy.
-O žizň! O les! O solnca svet! O junosť! O nadeždy!

Skoro na jar to bolo

Skoro na jar to bolo, tráva sotva vyrástla,
Tiekli riečky, nebola horúčava, a zeleň cez háj presvitla.
Pastierova píšťala ešte hlučne neznela,
A v lese rástli ešte krehké výhonky papradia.
Skoro na jar to bolo, v tieni briez stalo sa,
Keď si predo mnou s úsmevom oči sklopila,
Ako odpoveď na moju lásku viečka si spustila.
-Ach, život! Ach, les! Ach, svetlo slnečné! Ach, mladosť! Ach, nádeje!

I plakal ja pered toboj,
na lik tvoj gľaďa milyj,
-To bylo ranneju vesnoj,
v teni berjoz to bylo!
To bylo v utro našich let –
o sčatje! O sljozy!
O les! O žizň! O solnca
svet! O svežij duch
berjozy!...

A pred tebou plakal som,
hľadiac na tvoju milú tvár,
-Skoro na jar to bolo, v tieni
briez stalo sa!
V ráno našich liet to bolo –
ach, šťastie! Ach, slzy!
Ach, les! Ach, život! Ach,
svetlo slnečné! Ach, svieža
vôňa brezy!...

Chotel by v jedinoje slovo
(Lev Alexandrovič Mej)

Chotel by v jedinoje slovo
ja sliť moju grusť i pečaľ
i brosiť to slovo na veter,
štob veter unes jevo vdaľ.

I pusť by to slovo pečali
po vetru k tebe doneslos',
i pusť by vsegda i povsjudu
ono tebe v serdce lilos'!

I jesli b ustalyje oči
somknulis' pod grezoj nočnoj,
o, pusť by to slovo pečali
zvučalo vo sne nad toboj!

Chotel by v jedinoje slovo
ja sliť moju grusť i pečaľ
i brosiť to slovo na veter,
štob veter unes jevo vdaľ.

Chcel by som do jediného slova
(voľný preklad Juraj Bubnáš)

Chcel by som do jediného slova
vložiť svoj smútok i žiaľ
a hodiť to slovo do vetra,
by ho ten uniesol v diaľ.

A nech to slovo smútku
po vetre príde k tebe
a nech sa vždy a všade
do tvojho srdca vleje!

A ak sa unavené oči
zatvoria pod nočným snom,
ó, nech to slovo smútku,
znie v spánku nad tebou!

Chcel by som do jediného slova
vložiť svoj smútok i žiaľ
a hodiť to slovo do vetra,
by ho ten uniesol v diaľ.

Nam zvjozdy krotkie sijali
(Alexej Pleščejev)

Nam zvjozdy krotkije sijali,
čuť vejal tichyj veterok,
krugom cvety blagouchali
i volny laskovo zurčali
u našich nog.
My byli juny, my ľubili,
i s veroj v daľ smotreli my;
v nas grjozy pazdušnyje žili,
i nam ne strašny vjugi
byli sedoj zimy.

Krotké hviezdy na nás žiarili

Krotké hviezdy na nás žiarili,
trochu tichý vetrík fúkal,
kvety dookola rozvoniavali
a pri našich nohách vlnky
prívetivo zurčali.
Boli sme mladí, ľúbili sme,
a vo viere v diaľ hľadeli sme,
dúhové sny v nás žili,
nebáli sme sa búrok
sivej zimy.

Gde žeti noči s ich sijanjem,
s blagouchajuščej krasoj
i voln tajinstvennym
žurčanjem,
nadežd, vostoržennych
mečtanij.
Gde svetlyj roj?
Gde svetlyj roj?
Pomerkli zvjozdy, i unylo
ponikli bljoklyje cvety...
Kogda ž, o serdce, vsjo,
što bylo, što nam vesna
s toboj darila,
zabudeš ty?
Zabudeš ty?

Kde sú tie noci a ich žiara,
s voňajúcou krásou
a s tajomným
zurčaním vĺn,
nádejí a zanietených
snov.
Kde je jasný prúd?
Kde je jasný prúd?
Pohasli hviezdy a clivo
sa roztiahli zvädnuté kvety...
Ach, srdce, kedyže všetko,
čo bolo, čo nám spolu
darovala jar,
zabudneš?
Zabudneš?

Deň li carit?
(Alexej Apuchtin)

Či vládne deň?

Deň li carit,
tišina li nočnaja,
V snach li bessvjazanych,
v žitejskoj borbe,
vsjudu so mnoj, moju žizň
napolňaja,
duma vsjo ta že, odna
rokovaja,
vsjo o tebje!
S neju ne strašen mne
prizrak bylogo,
serdce vosprachnulo snova
ľubja...
Vera, mečty,
vdochnovennoje slovo,
vsjo, što v duše dorogo,
svjatogo,
vsjo ot tebja!
Budut li dni moji jasny,
unyly,
skoro li sginu ja, žizň
zagubja
znaju odno, čto do samoj
mogily
pomysly, čuvstva, i pesni,
i sily,
vsjo dľa tebja!

Či vládne deň,
Či nočné ticho,
Či v snoch nesúvislých,
V bojoch žitia,
všade so mnou,
môj život napĺňa,
myseľ stále rovnaká,
osudová,
k tebe ľpie!
S ňou sa prízrakov
minulosti nebojím,
srdce pozviechalo sa zas
v láske...
Viera, sny,
slovo nadšené,
všetko, čo je duši drahé,
sväté,
všetko od teba je!
Ak budú dni moje jasné,
skleslé.
alebo čoskoro zhyniem,
zahubiac žitie,
jedno viem, že až
po hrob
myšlienky, city,
a piesne, a sily,
všetko pre teba je!

Kuda, kuda vy udalilis

Kuda, kuda, kuda vy udalilis,
vesny mojej zlatyje dni?
Što deň grjaduščij mne gotovit?
Jego moj vzor naprasno lovit:
v glubakoj ťme tavitsa on!
Net nužde; prav suďbi zakon!

Padu li ja, streloj paražon,
il mima praletot ana,
vsjo blaga; bdenja i sna
prichadit čas opredeljonyj!
Blagoslaven i deň zabot,
Blagoslaven i ťmy prichod!

Blesňot za utra luč dennicy
i zaigrajet jarkij deň,
a ja, byť možet, ja grobnicy
sojdu v tajinstvennuju seň!
I pamjať junogo poeta,
pogladit medlennaja Leta.
Zabudet mir meňa; no ty!
Ty!... Oľga...

Skaži, priďoš li, deva krasoty,
sljozu proliť nad rannej urnoj
i dumať: on meňa ľubil!
On mne jedinoj posvjatil
razcvet pečalnyj žizni burnoj,
ach, Oľga, ja tebja ľubil!
Tebje jedinoj posvjatil
razcvet pečaľnyj žizni burnoj,
ach, Oľga, ja tebja ľubil!

Kam, kam ste sa vzdialili
(voľný preklad Michal Vincent)

Kam, kam, kam ste sa podeli,
mojej jari zlaté dni?
Čo pre mňa chystá deň nastávajúci?
Zbytočne ho môj zrak hľadá:
zakryl sa do hlbokej hmly!
Netreba; zákon osudu platí!

Ak padnem strelou zrazený,
alebo ma minie tá,
aj tak dobre; čas bdenia a sna
presne prichádza!
Požehnaný je aj deň starostí,
požehnaný je aj príchod tmy!

Zornice lúč sa blysne zrána
a zahrá jasný deň,
ale ja, snáď, ja hrobky
zbehnem do siene tajomnej!
A pamäť mladého básnika
pohltí pomalá rieka Leta.
Zabudne na mňa svet; ale ty!
Ty!... Oľga...

Povedz, či prídeš, krásna panna,
preliať slzu nad čerstvou urnou
a priznať si: ten ľúbil ma!
Len mne jedinej zasvätil
smutný rozbresk búrlivého života,
Ach, Oľga, ľúbil som ťa!
Tebe jedinej zasvätil som
smutný rozbresk búrlivého života,
Ach, Oľga, ľúbil som ťa!

Serdečnyj drug, želanyj drug,
pridi, pridi!
Želannyj drug, pridi, ja tvoj suprug,
pridi, ja tvoj suprug,
pridi, pridi!
Ja ždu tebja, želanyj drug,
pridi, pridi, ja tvoj suprug!

Priateľka srdečná, priateľka vytúžená,
príď, príď!
Priateľka vytúžená, príď, som tvoj druh,
príď, som tvoj druh!
Príď, príď!
Na teba čakám, priateľka vytúžená, príď, som tvoj druh!

Kuda, kuda, kuda vy udalilis,
zlatyje dni, zlatyje dni mojej vesny?

Kam, kam, kam ste sa podeli,
zlaté dni, mojej jari zlaté dni?

Sergej Rachmaninov

Son
(Vladimir Sologub)

V mire net ničego
Voždelenneje sna,
Čary jesť u nego.
U nego tišina,
U nego na ustach
Ni pečaľ i ni smech,
I v bezdonnych očkach
Mnogo tajnych utech.
U nego široki,
Široki dva krilja,
Kak polnočnaja mgla.
Ne poňať, kak nesjot,
I kuda i na čom
On kriljom ne vzmachňot
I ne dvinet plečom.

Sen
(voľný preklad Michal Vincent)

Vo svete nič túžobnejšie
Nad spánok niet,
Čarom vládne,
V tichu bdie,
Na perách nemá
Ani smútok, ani smiech,
A v hlbokých očiach
Skrýva potešenia tajomné.
Široké, širokánske
Krídla dve má,
Aká je polnočná hmla.
Ako ich nosí, nevedno,
Kam a na čom –
Zamáva krídlom
A nepohne plecom.

Sireň
(Jekaterina Beketova)

Po utru, na zare,
Po rosistoj trave,
Ja pojdu svježim utrom dyšať;
I v dušistuju teň,
Gde tesnitja sireň,
Ja pojdu svojo sčasťje iskať...

Orgován
(voľný preklad Sergej Tolstov)

Ráno, na úsvite,
po zarosenej tráve
idem dýchať čerstvé ráno;
vo voňavom zákutí, v tieni,
kde sa tiesni orgován,
idem svoje šťastie hľadať...

V žizni sčasťje odno
Mne najti suždeno,
I to sčasťje v sireni živjot;
Na zeljonych vetvjach,
Na dušistych kistjach
Mojo bednoje sčasťje
cvetjot...

V živote jedno šťastie
mne súdené nájsť,
to šťastie je v orgováne,
na zelených vetvách,
na voňavých strapcoch
moje biedne šťastie
kvitne.

Ne poj, krasavica
(Alexander Puškin)

Ne poj, krasavica, pri mne
Ty peseň Gruzii pečaľnoj;
Napominajut mne oni
Druguju žizň i bereg daľnyj.

Uvy, napominajut mne
Tvoji žestokije napevy
I step, i noč – i pri lune
Čerty daľokoj, miloj devy.

Nespievaj, krásavica
(voľný preklad Michal Vincent)

Nespievaj, krásavica, keď
som tu ja,
Piesne smutného Gruzínska;
Iný život a breh vzdialený
Nimi pripomína sa mi.

Beda, tvoje spevy kruté
Pripomínajú mi
Aj step, aj noc – aj v luny svite
Črty vzdialenej mne milej.

Vesennije vody
(Fjodor Ivanovič Ťutčev)

Ješčjo v poľach belejet
sneg,
A vody už vesnoj šumjat
Begut i budťjat sonnyj breg,
Begut, i bleščut,
i glasjat...

Oni glasjat vo vse koncy:
"Vesna idťjot, vesna idťjot!
My molodoj vesny goncy,
Ona nas vyslala vperjod.

Vesna idťjot, vesna i´djot,
I tichich, ťjoplykh majskich
dnej
Rumjanyj, svetlyj chorovod
Tolpitsja veselo za nej!..."

Jarné vody
(voľný preklad Sergej Tolstov)

Ešte sa na poliach beleje
sneh,
a vody už na jar šumia,
bežia a zobúdzajú zo
spánku breh,
bežia a ligotajú a hlásia.

Hlásia na všetky strany:
„Jar prichádza ! Jar prichádza!
Sme poslovia mladej jari,
ona nás poslala vpred.

Jar prichádza ! Jar prichádza!
Rumencový, svetlý tanec
kľudných, teplých májových
dní
veselo uteká za ňou.“

V diele **Mieczysława Karłowicza,** skladateľa považovaného za priekopníka hnutia Mladé Poľsko v hudbe, si najväčší ohlas získali piesne. Vzťah k tomuto žánru si niesol z rodiny, v ktorej sa pestovalo vlastenectvo a pravidelne sa organizovali koncerty komornej a vokálnej hudby. Väčšina jeho piesní vznikla v prvých rokoch štúdia kompozície u Heinricha Urbana v Berlíne, najmä v roku 1896. Mladý Karłowicz si z nich vytvoril akýsi intímny denník a stali sa mu spojením s rodnou krajinou, jazykom a domovom. Okrem jednej z piesní na text Heinricha Heineho vznikli všetky podľa básní poľských autorov, najmä Kazimierza Przerwu-Tetmajera, jedného z predstaviteľov Mladého Poľska v literatúre. V ostatných stavia na textoch poľských romantikov, pozitivistov či menej známych autorov ranej poľskej moderny, výnimočná nie je ani štylizácia ľudových tancov a piesní. No bola to práve Tetmajerova poézia, ktorá sa stala najdôležitejším impulzom pre Karłowiczovu piesňovú tvorbu. Fascinovala ho hĺbka a duchovnosť Tetmajerovej poézie, panteistický zmysel pre jednotu s prírodou a celým kozmom a predovšetkým pesimistické videnie sveta, vyvolávajúce nálady pochybností a rezignácie. Námetovo sú Karłowiczove piesne subjektívnou lyrikou, obnažujú pocity duše ponorenej do stavu smútku, depresie či dokonca zúfalstva. Ich spoločným menovateľom sú atmosféra pesimizmu, pochybností, melancholie, ako aj subjektívne vyznenie výpovedí. Texty takmer všetkých Karłowiczových básní evokujú svet bolesti jedinca odsúdeného na osamelosť, nešťastnú lásku, večnú túžbu a v konečnom dôsledku na smrť. Záblesk radosti zo spomienok na imaginárnu lásku sa objavuje len v jedinej z piesní (*Najpiękniejsze piosnki*). Karłowiczove piesne neprekračujú tieň predchádzajúcich generácií, nesnaží sa priblížiť piesňam neskorého romantizmu, ako ich poznáme u Gustava Mahlera či Richarda Straussa. Je pravdepodobné, že nedostal možnosť sa k nim prepracovať, lebo piesňová tvorba bola len predvojom jeho orchestrálnych diel. Jeho veľká láska, horolezectvo, sa mu stala osudnou a vo veku 32 rokov zahynul pod lavínou vo Vysokých Tatrách.

Karłowiczova piesňová tvorba nezaprie výrazný vplyv jeho predchodcu, **Stanisława Moniuszka.** Označenie „otec poľskej opery“ si vyslúžil tragickou operou *Halka*,

ktorou trafil citlivé miesto utlačovaného Poľska, v tom čase súčasti Ruského impéria. Veľký úspech zaznamenala aj jeho ďalšia, tentoraz komická, opera **Straszny dwór** (*Strašidelný zámok*), ktorá mala premiéru o rok neskôr vo Varšave. Libreto Jana Chęcińského na pozadí ľudovej rozprávky opäť výrazne reflektuje vlastenecké idey Poľska a snahy brániť sa rusifikácii a germanizácii. Dej opery zobrazuje idylický život v šľachtickom sídle, no zároveň zdôrazňuje pripravenosť bojovať so zbraňou v ruke proti nepriateľom. Poľské obecenstvo bolo príbehom a myšlienkami diela absolútne uchvátené a opera je dodnes považovaná za skladateľov najväčší úspech. Operu zo zjavných dôvodov ruské úrady zakázali už po treťom uvedení a Moniuszko sa už jej ďalších uvedení nedožil. *Aria z kurantem* jedného z hlavných hrdinov, Stefana, z tretieho dejstva opery patrí medzi všeobecne známe a obľúbené tenorové árie.

Silné vlastenecké cítenie je charakteristické aj pre **Antonína Dvořáka,** hoci jeho **Cigánské melodie** nemali ambíciu burcovať k povstaniam proti habsburgovskej nadvláde, i keď ich tak niektorí vykladajú. Vznikli počiatkom roka 1880 na želanie významného tenoristu viedenskej Dvornej opery Gustava Waltera, pôvodne na nemecký preklad básní Adolfa Heyduka. Básnika k vzniku textov inšpiroval pobyt u brata na Slovensku a tiež vtedajšia módna záľuba v romanticky idealizovaných cigánskych motívoch. Pre básne je príznačný vášnivý výraz a dôraz na spojenie človeka s prírodou, na bytostný vzťah k hudbe a na slobodu ako najvyššiu hodnotu. *Cigánské melodie* patria k vrcholom skladateľovej piesňovej tvorby. Dvořák v nich prepája vokálnu zložku a klavírny sprievod omnoho presvedčivejšie ako vo svojich predchádzajúcich piesňových cykloch, deklamačná stránka zhudobnenia textu je takisto ukážková. Každá pieseň je koncipovaná tak, aby jej výraz čo najlepšie charakterizoval textovú predlohu. Z hľadiska melodiky a harmónie sa Dvořák nijako nesnaží napodobňovať špecifický rómsky folklór, štylizáciou piesní nadväzuje na všeobecné ľudové črty textovej predlohy. V klavírnom parte sa však dajú zaznamenať prvky typické pre nástrojový sprievod slovenských ľudových piesní, najmä charakteristický spôsob hry na cimbal. Pendantom *Cigánských melodií*

v opere je v kontexte celej Dvořákovej tvorby určite **Rusalka.** Nielen, že je všeobecne uznávaná ako jeho najvydarenejšie javiskové dielo, ale podľa mnohých názorov ide dokonca o skladateľovo vrcholné dielo. Libreto vychádza z viacerých inšpiračných zdrojov. Za hlavné sa dá považovať rozprávka Malá morská víla Hansa Christiana Andersena, poviedka Undine nemeckého básnika Friedricha de la Motte Foqué a dráma Gerharta Hauptmanna Potopený zvon. Autor libreta Jaroslav Kvapil ho zasadil skôr do kontextu českej literárnej produkcie s odkazmi na erbenovskú tradíciu.

Romance **Piotra Iľjiča Čajkovského** vznikali na základe rôznych podnetov – či už si potreboval privyrobiť, zahnať nudu alebo dostal objednávku. A hoci je v prostredí vokálno-inštrumentálnej tvorby ďaleko viac etablovaný ako operný skladateľ, so svojimi vyše sto piesňami výrazne prispel do histórie tohto žánru v Rusku. V porovnaní s jeho veľkými vokálno-inštrumentálnymi dielami ide skutočne o lyrické miniatúry, no rozsah v tomto prípade neurčuje kvalitu. Takisto v nich naplno prejavuje svoju intuitívne chápanie ľudského psyché, ponára sa do hĺbky ľudskej duše, aby odhalil vášne a túžby človeka, jeho radosti a žiale, nehu a zraniteľnosť. Nezakladá si na detailoch, ale premieta všeobecnú náladu veršov so silným prežívaním, akési „lyrické deklamácie". Čajkovskij ako znalec ľudskej povahy, ktorý to sám v súkromí nemal jednoduché, dokázal obdivuhodne vykresliť psychológiu postáv aj vo svojej najznámejšej opere Eugen Onegin. Prvé náčrty opery sa časovo prekrývajú so začiatkom komplikovaného vzťahu s jeho manželkou Antoninou. Samotný Čajkovskij vo svojich listoch píše, že do manželstva sa tak bezhlavo vrhol aj pod vplyvom Puškinových veršov, jeho sympatií k hlavnej hrdinke a snahou nekopírovať Oneginovu krutosť voči žene, ktorá ho miluje. **Ária Lenského,** ktorý pred súbojom s najlepším priateľom rozjíma nad svojou mladosťou, nad svojou láskou k Oľge a zbytočnou smrťou, ktorá naňho čaká, patrí k najdojímavejším momentom opery.

Piesňová tvorba **Sergeja Rachmaninova** sa končí jeho exilom od roku 1917. Piesne preňho znamenali hlboké prepojenie s kultúrou, básnikmi a spevákmi jeho rodnej krajiny. Na rozdiel od Karłowicza, ktorý si

vďaka piesňam toto vnútorné spojenie udržiaval, ho s pretrhnutím priameho kontaktu z domovom opustila aj túžba vyjadriť svoju lásku k vlasti prostredníctvom tohto žánru. Našťastie, do svojho odchodu napísal približne osemdesiat piesní, ktorých vývoj odráža aj skladateľské napredovanie ich autora. Rachmaninov vo svojej tvorbe nadväzuje na Čajkovského, u ktorého je hlavnou nositeľkou emócie textu melódia vokálnej línie. Zároveň je však Rachmaninovov klavírny sprievod ďaleko prepracovanejší a jeho mohutnosť a farebnosť dodávajú spevnej línii ďalšie emocionálne rozmery, umožňujú vykresliť silné vášne, zobraziť viacvrstevnatosť textu básní a vytvárajú rovnocenný partnerský vzťah so spevákom.

Zuzana Buchová Holičková

Piotr Beczała

© Julia Wesely

Piotr Beczała patrí k najvyhľadávanejším lyrickým tenoristom dneška a stálym hosťom svetových operných scén. Umelec, ktorý sa narodil v Poľsku, sa preslávil nielen krásnym hlasom, ale aj vášnivým odovzdaním sa každej postave, ktorú stvárňuje. Okrem pôsobenia v opere naštudoval aj množstvo veľkých vokálnych skladieb s tými najvýznačnejšími orchestrami sveta a pod vedením najslávnejších dirigentov.

V uplynulom období 2022/2023 účinkoval Piotr Beczała vo Viedenskej štátnej opere, kde spieval rolu Dona Josého v Bizetovej *Carmen*, takisto v Teatro Real v Madride vo Verdiho *Aide* (Radames) v oživenej historickej produkcii Huga de Ana. Opätovne prijal pozvanie do newyorskej Metropolitnej opery, kde stelesňuje postavu Grófa Lorisa vo vzrušujúcej dráme *Fedora* od Umberta Giordana v produkcii Davida McVicara. Na pódiu sa objavil po boku Sonye Yoncheva v úlohe Ruskej princeznej, Rosy Feola v role Grófky Oľgy a barytonistu Artura Rucińského zosobňujúceho Diplomata De Siriex. Predstavenie diriguje Marco Armiliato. Operu možno sledovať v rámci programu Met Live in HD series. Jeho ďalšia operná produkcia v Met je Wagnerovo majstrovské dielo *Lohengrin*, v ktorom spieva titulnú úlohu v inscenácii Françoisa Girarda a pod taktovkou šéfdirigenta Yannicka Nézet-Séguina. V Európe stvárňuje Lohengrina vo Wagnerovom *Lohengrinovi* a Cavaradossiho v Pucciniho *Toske* vo Viedenskej štátnej opere; v Zürišskej opere sa predstavil ako Calaf v Pucciniho *Turandot*.

Na koncertnom pódiu účinkoval v Chorvátskom štátnom divadle v Záhrebe s gala koncertom. So sprievodom zboru a orchestra Teatro Real spieval vo Verdiho *Rekviem*

v katedrále v Burgos v Španielsku a uviedol sa v recitáli s klaviristom Camillom Radicke v San Sebastiáne. Ďalšie koncerty sa uskutočnili v Opere Palm Beach, vo Viedenskej štátnej opere, v Pamplone a spoločne so sopranistkou Sondrou Radvanovsky vystúpil v Gran Teatre del Liceu (Barcelona) a v Cankarovom dome (Ľubľana). Pri príležitosti jubilejného 100. výročia Operného festivalu v Arena di Verona tenorista spieval v predvedení Verdiho *Rigoletta* (Vojvoda z Mantovy) a Bizetovej *Carmen* (Don José).

V predchádzajúcej sezóne tenorista spieval v *Deviatej symfónii* Ludwiga van Beethovena v Semperoper v Drážďanoch so sprievodom Staatskapelle Dresden pod taktovkou Christiana Thielemanna, a predstavil sa na niekoľkých recitáloch spoločne s klaviristom Helmutom Deutschom vo viedenskom Theater im Park, Philharmonie Luxembourg, Musikverein Graz a iných. Zúčastnil sa na koncerte, ktorý bol súčasťou cyklu koncertov *Great Voices* v Linzi, spolupracoval s Labskou filharmóniou Hamburg a zrealizoval recitálové turné po Južnej Amerike. Na opernom javisku spieval úlohu Manrica vo Verdiho *Trubadúrovi* v Zürišskej opere, následne bol súčasťou dvoch operných produkcií v Metropolitnej opere v New Yorku: jednou bol Verdiho *Rigoletto* (Vojvoda z Mantovy) a druhou Čajkovského Eugen Onegin (Lenskij). V Mníchovskej štátnej opere sa predviedol ako Cavaradossi v Pucciniho *Toske* a ako Riccardo vo Verdiho *Maškarnom bále*.

Od svojho debutu ako Duca v roku 2006 Piotr Beczała pravidelne hosťuje v Metropolitnej opere. Odvtedy spieval Princa v *Rusalke*, Edgarda v *Lucii di Lammermoor*, Rodolfa v *Bohéme*, Vaudémonta v *Jolante*, Riccarda, ale aj titulné úlohy v *Romeovi a Júlii* a *Faustovi*. V roku 2011 sa spoločne s Met zúčastnil na turné po Japonsku a roku 2012 debutoval ako Grieux v Massenetovej *Manon*. Roku 2016 debutoval ako Lohengrin v drážďanskej Semperoper po boku Anny Netrebko a pod hudobným vedením Christiana Thielemanna. Okrem toho tento nositeľ titulu Kammersänger Viedenskej štátnej opery účinkoval v hlavnej postave vo *Wertherovi*, Spevák v *Gavalierovi s ružou* a ako Don José v *Carmen* a v mnohých iných úlohách. K ďalším významným angažmánom patrí jeho

stelesnenie Edgarda v *Lucii di Lammermoor* v Zürišskej opere a Werthera v Massenetovom *Wertherovi* vo Veľkom divadle vo Varšave. Piotra Beczału možno pravidelne počuť v Bavorskej štátnej opere v Mníchove, v Gran Teatre del Liceu v Barcelone, v Teatro Real v Madride a v milánskej opere La Scala.

Okrem budovania si opernej kariéry je Piotr Beczała vyhľadávaným koncertným interpretom. V sezóne 2020/2021 spieval so sopranistkou Sondrou Radvanovsky v Gran Teatre del Liceu v Barcelone, uvádzal benefičný koncert vo viedenskom Konzerthause, vo Veľkom divadle vo Varšave a v Auditorio v Bilbao. Spoločne s Plácidom Domingom účinkoval na gala koncerte vo Veľkom divadle v Moskve a zúčastnil sa na koncertnom cykle *Met Stars Live* so sopranistkou Sondrou Radvanovsky (január 2021). Spieval v Mahlerovej *Piesni o zemi* so sprievodom Orquesta Nacional de España pod vedením Davida Afkhama v Auditorio Nacional de Música v Madride, vo Verdiho *Rekviem* na Festivale Grafenegg, koncertoval spoločne so sopranistkou Camillou Nylund na Festivale Brixen Classics a spieval v slávnom Concert de Paris pod Eiffelovou vežou 14. júla 2021. Jeho recitálové turné s klaviristkou Sarah Tysmanovou ho zaviedlo do Španielska a s klaviristom Camillom Radicke do Južnej Ameriky. Koncertoval aj v Baden-Badene, Amsterdame, Madride, Budapešti, Viedni, Miláne a Ománe.

Piotr Beczała vydal dva sólové albumy pre značku Deutsche Grammophon „My Heart's Delight" (2013) a „The French Collection" (2015). V roku 2012 spieval v drážďanskej Semperoper na silvestrovských koncertoch, ktoré viedol Christian Thielemann a vyšli na CD a DVD (Deutsche Grammophon). DVD z jeho vynikajúceho debutu v titulnej úlohe v *Lohengrinovi* s Annou Netrebko ako Elzou vyšlo v medzinárodnej produkcii roku 2017. Jeho prvý sólový album pre Pentatone „Vincerò!" prezentujúci veristické árie sa objavil na verejnosti v máji 2020.

Piotr Beczała získal ocenenie ECHO Klassik ako Spevák roka (2014) a Opus Klassik v tej istej kategórii (2021). Bol poctený titulom Kammersänger Viedenskej štátnej opery (2019) a získal čestný doktorát z Katovickej hudobnej akadémie roku 2022.

Sarah Tysman

© Felix Broede

Francúzska klaviristka **Sarah Tysman** je od roku 2016 profesorkou vokálneho repertoáru na berlínskej Umeleckej univerzite. Popritom je naďalej žiadanou sólistkou a korepetítorkou, pôsobí ako komorná hudobná partnerka a ako hudobná asistentka a poradkyňa mnohých orchestrov a kultúrnych inštitúcií.

Vášeň pre prácu so spevákmi jej zabezpečila angažmán v Komickej opere Berlín a následne v Zürišskej opere. Ako vokálna koučka a hudobná asistentka hosťovala v Berlínskej štátnej opere, Theater an der Wien, na Bayreuthskom festivale, v Národnej opere v Paríži, Štokholmskej kráľovskej opere. Je mimoriadne žiadaná pre svoje bohaté a jedinečné skúsenosti a pravidelne dostáva pozvania na spoluprácu s dirigentmi ako je Bertrand de Billy, Philippe Jordan, Daniele Gatti, Daniel Harding, Kirill Petrenko, Franz Welser-Möst, ako aj s mnohými z najvýznamnejších spevákov súčasnosti.

V rokoch 2012 – 2016 viedla hudobné produkcie všetkých letných opier na Salzburskom festivale a odvtedy sa pravidelne vracala ako hosť jednotlivých produkcií. Takúto pozíciu zastávala vo Viedenskej štátnej opere v rokoch 2020 – 2022 na pozvanie nového vedenia – Philippe Jordana a Bogdana Roščića.

Sarah Tysman dlhodobo spolupracuje s dirigentom Kirillom Petrenkom, s ktorým sa objavila aj ako sólistka (hrala klavírne koncerty Griega, Mozarta, klavírne sólo v Stravinského *Petruškovi* a v *Prometeovi*), ale aj ako hudobná asistentka, napríklad lyrického repertoáru Berlínskych filharmonikov. K spoločným aktivitám z posledného obdobia patrí účasť na prvom turné

orchestra po USA s Kirillom Petrenkom na jeseň 2022 a hudobná spolupráca na ich novej produkcii *Žena bez tieňa* na Veľkonočnom festivale 2023 v Baden-Badene.

Sarah Tysman študovala hru na klavíri vo svojom rodnom Paríži na Conservatoire National Supérieur de Musique et de Danse a neskôr na Hudobnej a divadelnej univerzite v Hamburgu, v klavírnej triede Henriho Bardu a Grigoryho Gruzmana. Komornej hudbe sa venovala ako žiačka Pierre-Laurenta Aimarda. Neskôr sa špecializovala na spevácky repertoár, konkrétne na sprievod nemeckej „Lied" pod vedením Anne Grappotte a Hartmuta Hölla v Karlsruhe. Diplom získala zo všetkých troch špecializácií. Klavírny sprievod zabezpečovala na priesňových recitáloch – tak sa predstavila aj na postgraduálnom koncerte. Ako sólistka Sarah získala ocenenie na Medzinárodnej súťaži pre mladých klaviristov Newport, na Súťaži Elise Meyer v Hamburgu, na Medzinárodnej klavírnej súťaži Maj Lind a Medzinárodnej klavírnej súťaži San Sebastian. Okrem toho získala štipendium od DAAD a Nadácie Natexis Groupement des banques populaires.

Umelkyňa účinkovala v milánskej opere La Scala, Parížskej i Zürišskej opere, Viedenskej štátnej opere, v Konzerthause Dortmund, Berlínskej filharmónii, na Verbier festivale, v londýnskej Wigmore Hall a Tonhalle Zürich. K jej hudobným partnerom patrila Maria Bengtsson, Angelika Kirchschlager, Wiebke Lehmkuhl, Anna Prohaska, Rolando Villazón, Michael Volle a Piotr Beczała, s ktorým spolupracuje pravidelne už mnoho rokov.

Jej prvá CD nahrávka piesní Richarda Straussa so sopranistkou Mariou Bengtsson pre značku Dabringhaus und Grimm bola mimoriadne pozitívne prijatá.

V uplynulom období sa zúčastnila na recitáloch v hamburskej Musikhalle s Rolandom Villazónom, v Göteborskej opere s Mariou Bengtsson, na Salzburskom festivale s Benjaminom Bernheimom a vo Viedenskej štátnej opere s Piotrom Beczałom.

Hudobný život

Jediný odborný mesačník
pre klasickú hudbu a jazz
Vychádza od roku 1969

www.hudobnyzivot.sk

- predaj tlačeného časopisu
- predaj elektronickej verzie (pdf)
- objednanie predplatného

www.facebook.com/HudobnyZivot
www.hc.sk

hudobné centrum
MUSIC CENTRE SLOVAKIA

DEVIN.RTVS.SK

Ars musica

KAŽDÝ PRACOVNÝ DEŇ 10.00

Exkluzívne koncerty zo sveta

PONDELOK 19.00

Veľké hudobné diela

ŠTVRTOK 20.30

Koncertné Rádio Devín

PIATOK 19.00

Operné Rádio Devín

SOBOTA 19.00

rtv:
ROZHLAS A TELEVÍZIA SLOVENSKA

: RÁDIO DEVÍN

Slovenský internetový časopis o opere, operete, klasickej hudbe a balete

spravodajstvo, publicistika, produkcia, eventy

OPERA SLOVAKIA

www.operaslovakia.sk

Forbes

KAŽDODENNÁ DÁVKA INŠPIRÁCIE

WWW.FORBES.SK

Hlavný usporiadateľ Slovenská filharmónia
z poverenia a s finančnou podporou Ministerstva kultúry SR

slovenská filharmónia

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Záštitu nad 58. ročníkom BHS prevzala Silvia Hroncová, ministerka kultúry

BHS člen Európskej asociácie festivalov

Generálny partner BHS

SPP

Hlavný partner Slovenskej filharmónie

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA EUROSYSTÉM

Partneri a mediálni partneri

BRATISLAVA · AUTO Prestige · rtv: · tasr · TA3 · SITA · SME

Hudobný život · in.ba · Forbes · .týždeň · OPERA · OPERA+

MOJA kultúra · Klasika Plus.cz · PIS · JCDecaux · slovenka · viva rádio · Fun Rádio

PREDAJ VSTUPENIEK

v pokladnici Slovenskej filharmónie/budova Reduty

pondelok – piatok 12.00 – 18.00
a hodinu pred každým koncertom

telefón: +421 2 20 475 293 | **e-mail:** vstupenky.bhs@filharmonia.sk
predaj vstupeniek on-line: www.bhsfestival.sk | www.filharmonia.sk

Zmena programu a účinkujúcich vyhradená

Výtvarné dielo na obálke: Ľudovít Hološka, akademický maliar
Vydala: Slovenská filharmónia
Zostavil: Kristína Gotthardtová a Manažment BHS
Slovenská filharmónia je štátna príspevková organizácia MK SR.

Energia. Ľudia. Krajina.